

KRONIKK

SKOLE: Å ofre den skapende aktiviteten på kunnskapsens alter kan føre til at elevene mister all motivasjon, mener Hanne Bramness.

Når lysene blir slukket

Hanne Bramness
Forfatter og skriveleærer

NÅR NORSKE ELEVER gjør det relativt dårlig på skolen, når de scorer lavt på prøver og ligger dårlig an ifølge internasjonale undersøkelser, er det da mer kunnskapsbasert læring som er svaret? Jeg tror det er et blindspor. Det kan virke som man med kunnskapsløftet har innført en skole som tar fra elevene den viktigste ressursen de har, deres motivasjon.

Lysene blir slukket ett etter ett – på sløydsalen, håndarbeidssalen, skolekjøkkenet, og dørene stenges, rommene låses av, de er monumenter over ei tid da skolen kaster bort tid på unyttige aktiviteter. De er for gravkammer å regne.

MUSIKKEN STILLNER. Det er lenge siden barnesangenes tid da dagen begynte med en musikalsk morgenhilsen fra skjelvende stemmer. Det er en overgang å begynne på skolen, nå skal timene brukes til alvorligere sysler. Tekstene til de naive sangene, ofte både politisk og pedagogisk ukorrekte, går i glemmeboka. Og blokkfløytekorsetene, strøk og gru; spille noen noen gang i takt, lød de noen gang rent?

Ble de flammebrente skjærefølene som ble produsert på sløyden noen gang perfekte? Vil noen hevde at det er et tap for verden at fuglebrettene med tak og fuglekassene som ble laget der ikke lages lenger? Hva med de såkalte smykkene skåret ut av kokosnøttskall som ble filt og pusset til de skintre? Det tok sin tid! Var det et rimelig forhold mellom arbeidet som ble lagt ned og resultatet? Hva med kakefatene av aluminium som ble banket ut med kulehammer og de små skålene av tinn, ble de ikke ganske kostbare?

HVOR EFFEKTIVT VAR DET å stå å rulle ut den ene tynne keramikkringen etter den andre og legge dem oppå hverandre, lime dem sammen og glatte ut sporene med vann for å lage en liden bolle eller et askelager? Savnet noen de skjæve figurene laget i leire og brent med alfor massive lag av glassur slik at det liknet på metall?

Noen steder står faktisk slike figurer framme fremdeles på en hylle eller i en vinduskarm, sammen med kanoer eller seilbåter med en naken mast på safflasker, lysstaker med hull som ikke passer til noe lys og serviettholdere prydet med glassmaleri (av plast). Ofte er de plassert på ubehjelpelig broderte, vevde, heklede eller gimpede brikker. De verdiløse gjenstandene glitrer som skatter når sola treffer dem, levninger fra Et tid da skolen ikke bare hadde kunnskap og effektiv læring i fokus.

MEN Å OFRE DEN skapende aktiviteten på kunnskapsens alter kan ha uoverskuelige konsekvenser. Først og fremst går det ut over motivasjonen, fordi det å skape noe er et grunnleggende behov. Å lage de verdiløse gjenstandene er verdifullt fordi det er gøy, fordi det inviterer til samarbeid på na-

GRAVKAMMER: Sløydsalen, håndarbeidssalen og skolekjøkkenet stenges. De er monumenter over ei tid da skolen kaster bort tid på unyttige aktiviteter, skriver Hanne Bramness.

turlige måter, og i kontakten med forskjellige materialer og teknikker blir læringen variert og konkret. Dessuten vil noen som er dårlige til å gange vise seg å være kløpper til gimpe. Og følelsen av mestring er selvfølgelig motiverende.

Dette er førjulstid. Hver fredag sitter elevene i femte klasse likevel bøyd over tre eller fire prøver. All undervisning i uka som gikk er rettet inn mot disse kontrollene som er formulert slik at læringen blir et spørsmål om å tilegne seg fakta. Det er sjelden spørsmål om hva elevene synes eller tror. Engasjement er ikke et mål i seg selv, men i beste fall noe elevene ikke mister på skolen.

I kunnskapskolen står konkurransen i høysetet på en slik måte at de like gjerne kunne hatt karakterer fra første klasse av. Glød og iver blir kanskje indirekte premiert, men det blir ikke dyrket fram, for da trengs det også trygghet og trivsel.

Å LAGE DE UPERFEKTE gjenstandene på sløyden, å strikke, å syngje, å lære et instrument og å gå på oppdagelsesturer i skog og mark, skaper trivsel. At aktivitetene også er direkte læringsfremmende, at de til og med innvirker på hjernen slik at den blir mer mottakelig for å ta til seg kunnskap, er egentlig sekundært.

Elevene i femte klasse som henger over prøvene en fredag før jul, de kjæder seg. Derfor klarer de ikke å konsentrere seg. Nå skulle en hørt lyden av piano og fløyter og latter og skrål derfra, og en søt lukt av kake skulle bredt seg i korridorene. Og bankingen og sagingen skulle fortsatt til langt ut på ettermiddagen.

Det er viktig med lengre skoledager for å gi tid og ro til konsentrasjon og fordyplning, og tid til flere fag. Men flere timer vil ikke automatisk løse problemene som først og fremst er motivasjonsproblemer. Lesetrening er viktig, men det hersker en

oppfatning av at det bare dreier seg om å trene, at innholdet kan være hva det vil. Elever kommer hjem med lesehefter som er så dårlige at de rett og slett må være skadelige. Det finnes en rik barnelitteratur i Norge, hvorfor blir den ikke brukt i mye større grad i skolen? Ikke bare tekstens innhold men også dens kvalitet er helt avgjørende for motivasjonen for å lese, selvfølgelig.

Det er også motiverende at elevenes egne språklige uttrykk blir tatt på alvor. Deres evne til å skape noe ved hjelp av språket og bli synlige i språket selv uansett hvilket nivå de er på, bør være mye mer i fokus enn de greier å reproducere kunnskap.

FOR HVA SLAGS KUNNSKAP blir det bruk for i framtida? Ikke den samme som i dag. Derfor vil elevene ha bruk for sin fantasi og kombinasjonsevne, derfor må de også utfordres til å bruke dem i skolen.

Det finnes ingen mer lærevillig og lærenem enn et engasjert barn. Han eller hun står på med liv og lyst og en energi som virker nesten ubegrenset. Spørsmålet er bare hvordan skolen skal greie å bruke av dette forrådet til å fremme læring.

I kunnskapskolen står konkurransen i høysetet på en slik måte at de like gjerne kunne hatt karakterer fra første klasse av.

DEBATT IDAGBLADET

Debattredaktør: **Simen Ekern.** Debatt: **Marte Michelet** og **Grethe N. Eymork.** Kronikk: **Mikael Gods.** HOVEDINNLÉGG: 5000 tegn inkl. mellomrom. KRONIKK: 7000 tegn inkl. mellomrom. INNLÉGG: 2000 tegn inkl. mellomrom. REPLIKK/KORTINNLÉGG: 700 tegn inkl. mellomrom. Vennligst legg ved portrettfoto.

Mer informasjon om hvordan du får innlegg publisert hos oss finner du på dagbladet.no/debatt. Dagbladet tar ikke inn innlegg som er tilbuadt flere

Tlf: 24 00 10 00

publikasjoner. Vi tar dessverre bare imot innlegg i elektronisk form.